

УДК 339.924

СІДОРОВ В. І.,
БАБЕНКО В. О.,
САВІН Р. С.

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В статті обґрунтовані теоретичні аспекти та методичні підходи до оцінки сучасних тенденцій діяльності агрохолдингів в умовах глобалізації. Розглядаються структурна сфера діяльності та перспективи виробництва сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки з метою виходу на світові ринки сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: агрохолдинги, сільськогосподарська сировина, світові ринки сільськогосподарської продукції, переробка сільськогосподарської сировини.

SIDOROV V.,
BABENKO V.,
SAVIN R.

V. N. Karazin Kharkiv National University

MODERN TRENDS OF AGROHOLDING ACTIVITY IN THE WORLD MARKET OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN GLOBALIZATION CONDITIONS

The analysis of the current state of the enterprises of agroindustrial complex of Ukraine is carried out and the main tendencies of their development are determined; the internal and external environment for ensuring the activity of agro-processing enterprises of agroindustrial complex in the conditions of globalization are analyzed. The analysis of the legislative framework shows that the comprehensive development of the domestic agrarian sector of the economy, in particular, its processing sector, and access to world markets for agricultural products are the priority directions of the development of the Ukrainian economy. On the basis of the analysis of the theoretical and methodological principles of management of agro enterprises of Ukraine, the theoretical and methodological principles of their activities, the main tendencies of agribusiness development are determined. In particular, recently there has been a tendency of development of agroindustrial enterprises on the basis of territorial-organizational consolidation - formation of holdings, corporations, etc. These measures will contribute to the competitiveness and exit of Ukraine into world markets for agricultural production. Due to the effective activity of agroholdings, the processing sector of the agrarian sector of the Ukrainian economy can become one of the main sources of increase of economic growth of the country and the welfare of citizens. The practical significance of the results obtained is the possibility of their use in the activities of legislative and executive bodies, in particular, in developing mechanisms for the development of foreign trade in agricultural products of Ukraine in accordance with the terms of the agreement with the WTO and the association with the EU, as well as further study of the features of foreign trade and export growth agro-food products of Ukraine in the conditions of modern integration processes.

Key words: agroholdings, agricultural raw materials, world markets of agricultural products, processing of agricultural raw materials.

Постановка проблеми. Досягнення конкурентоспроможності української економіки, де особливу роль відіграє конкурентоспроможність продукції та послуг вітчизняних підприємств на внутрішніх і зовнішніх ринках, є одним з головних завдань економічної науки. Важливим елементом конкурентоспроможності є вихід на світові ринки виробництва сільськогосподарської продукції, які останні роками набувають вирішального значення для розвитку вітчизняного аграрного виробництва в умовах глобалізації. Збільшуваний ступінь відкритості економіки України та посилення інтеграційних процесів у світовій економіці з метою подолання продовольчої безпеки вимагає адекватних відповідей від українських міжнародних підприємств, зокрема, агрохолдингів. Вирішення проблеми продовольчої безпеки у світі є одним з першочергових завдань, що для України безпосередньо пов'язане з розвитком зовнішньої діяльності АПК.

Згідно з останніми законодавчими актами, зокрема в Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" [1] зазначено, що глобалізація світової економіки, ратифікації Угоди про асоціацію України з Євросоюзом, відтермінування зони вільної торгівлі Україна-ЄС перед урядом України поставило завдання перетворення АПК України на високоефективний конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави. Отже, важливим є запуск ефективних механізмів діяльності вітчизняних аграрних підприємств, враховуючи загальнодержавні пріоритети і тенденції світового розвитку сфери сільського господарства [2, 3]. Таким чином, дослідження сучасних тенденцій діяльності агрохолдингів на світовому ринку виробництва сільськогосподарської продукції в умовах глобалізації є актуальним та потребує подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Пошук шляхів вирішення продовольчої проблеми і розширення зовнішньої торгівлі продукцією АПК завжди була предметом уваги багатьох зарубіжних вчених

і фахівців: С. Аміна, К. Гойї, А. Гордєєва, З. Ільїної, А. Ішханова, Р. Карбоу, Є. Ковальова, Г. Мартіна, Д. Медоуза, Т. Рябової, Дж. Стігліца, Дж. Форрестера, Б. Чернякова, Х. Шуманна і багатьох інших, а також вітчизняних вчених, зокрема, В. Андрійчука, В. Бойка, О. Богуцького, В. Власова, П. Гайдуцького, О. Головачової, В. Гуцула, Т. Зінчук, І. Кавецького, Н. Казакової, К. Кваші, Н. Клименко, І. Кобути, Ю. Лупенка, І. Лукінова, В. Месель-Веселяка, О. Одосія, Т. Осташко, М. Пістуна, М. Присяжнюка, П. Саблука, О. Файчук тощо. У той же час, у сучасних умовах глобальної продовольчої кризи питання, які підіймалися в працях цих та інших авторів, набувають особливої гостроти. Як наслідок, особливої уваги набуває питання пошуку найбільш перспективних напрямів збільшення зовнішньої торгівлі продукцією АПК України і нарощування її виробництва в сучасних умовах глобалізації.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних аспектів та методичних підходів до оцінки сучасних тенденцій діяльності агрохолдингів в умовах глобалізації на основі дослідження структури діяльності, умов, обсягів виробництва сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки з метою виходу на світові ринки сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в структурі експорту України на частку металів, корисних копалин і хімічної продукції припадає близько 60 % його обсягу, що свідчить про те, що валовий внутрішній продукт (ВВП) країни багато в чому залежить від коливання світових цін на метал, корисні копалини і под. Для підвищення рівня ВВП необхідно диверсифікувати експортовану продукцію, що пов'язують здебільшого з АПК країни. Крім того, за прогнозованими оцінками FAO (Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй), до 2050 р. очікують досягнення чисельності світового населення до 9,1 млрд осіб. Ріст населення припаде в основному на країни, які розвиваються з прискореною урбанізацією, що приведе до збільшеного попиту на продовольство [4]. Глобальним викликом для сільського господарства в розрізі постійного росту населення є збільшення виробництва продукції мінімум на 70 %. Про це заявив радник правління ПАТ «Креді Аґріколь Банк» (Credit Agricole) Жан-Жак Ерве під час засідання за круглим столом «Впровадження нових технологій: виклики для українських компаній», що провела Міжнародна інвестиційна компанія Sigmapleyzer Harmelia 18 липня 2016 р. [5].

Протягом останніх п'яти років спостерігається стійкий ріст у харчовій промисловості України. Обсяги виробництва продукції харчової промисловості та перероблення сільськогосподарської продукції в 2004 році збільшилися на 12,4% у порівнянні з 2003 роком (44,2 млрд грн. у відпускних цінах підприємств, що становить близько 15% всієї реалізованої продукції промисловості країни). Суттєвий приріст отримано (в натуральному виразі) у виробництві ковбасних виробів (22,2%), соків фруктових та овочевих (20,2%), овочів консервованих (19,4%), молока обробленого (23,9%), сирів жирних (29,4%), олії (7,0%). Сучасний АПК України має близько 9000 підприємств та виробництв харчової та інших галузей по переробці сільськогосподарської сировини. Розглянемо її структуру у розрізі промисловостей. Цукрова промисловість представлена 189 цукровими заводами, 5 – цукрорафінадними. Борошномельно-круп'яна промисловість – галузь зорієнтована як на сировину, так і на споживача. Найбільші центри розміщено в Києві, Харкові, Одесі, Миколаєві, Запоріжжі, Львові, Тернополі. Елеватори високої потужності були зосереджені у Херсоні, Миколаєві, Одесі, Маріуполі, Дніпропетровську, Запоріжжі, Кременчуці, Феодосії, Керчі. Крохмалопаточна промисловість має основне розміщення в Житомирській, Чернігівській та Дніпропетровській областях.

М'ясопереробна промисловість. М'ясокомбінати, як правило, розміщені у великих містах та районних центрах. Найбільші – у Києві, Дніпропетровську, Полтаві, Одесі, Харкові, Запоріжжі, Вінниці, Черкасах, Прилуках. Молокопереробна промисловість включає також маслопереробну, сироварну та молококонсервну. В Україні є понад 500 підприємств, в тому числі 10-по виготовленню консервів. Олієжирова промисловість – це переробка насіння соняшника, сої, ріпаку, льону для виготовлення олії, маргарину, мила, оліфи тощо. Підприємства розміщені поблизу сировинних зон. Плодоовочеконсервна промисловість також зосереджена біля сировинних районів. Найбільші центри промисловості було зосереджено в Одесі, Сімферополі, Херсоні, Ізмаїлі, Черкасах, Ніжині, Кам'янець-Подільську.

Виноробна промисловість. Первинне виноробство розміщене у сировинних районах, а вторинне (та розлив) – як на сировинних місцях, так і в місцях споживання. Найбільші виробники вин знаходяться теперішній та в минулий часи в Одеській обл., Криму, Херсонській, Миколаївській, Закарпатській обл. Ефіроолійна промисловість була зосереджена переважно в Криму. Пиво – безалкогольна промисловість – це майже 300 заводів, що виготовляють пиво, плодово-ягідні напої, мінеральні води. Спиртова (та лікеро-горілчана) промисловість має понад 40 підприємств лікеро-горілчаної промисловості (зосереджено переважно у великих містах); багато спиртових заводів в межах сировинних районів. Тютюново-ферментаційна промисловість. Складається з 11 тютюнових фабрик, 7 ферментаційних заводів, 1 заводу ацетатних фільтрів.

Галузі промисловості з переробки сільськогосподарської продукції, що беруть участь в територіальному поділі праці і разом із сировинною базою, створюють промислові райони: цукрові, олієжирові, виноградно-виноробні, ефіроолійні, тютюново-ферментаційні. На їх розміщення мають вплив розміщення сировинної бази; скученість населення, тобто економічний фактор.

На сьогодні частка експорту аграрного сектора становить 24 %, що нижче торішнього показника на 2 %. Однак по переробних галузях АПК, навпаки, спостерігається незначний ріст – на 1 % [8]. Що

стосується структури експорту в сегменті переробки сільськогосподарської продукції провідне місце займає виробництво жирів і олій рослинного і тваринного походження. У 2016 р. по цьому сектору експорт становив 4 211 457,2 тис. дол., або 50 % від усього обсягу експортованої продукції галуззю АПК [8]. Основними їх представниками є агрохолдинги.

Аграрна біржа України визначила 10 компаній, які, на думку її представників, є найбільшими експортерами соняшникової олії у 2016 р. (рис. 1). Згідно з біржовими даними [9], лідером продажів жирів і олій рослинного та тваринного походження є компанія Кернел-Трейд, яка у 2016 р. експортувала 534 тис. т [10]. Друге місце займає молочна продукція і яйця птиці. Її експорт становив 612 398,00 тис. дол. (7,3 %). Виробники цукру і кондитерських виробів у 2016 р. експортували 341 218,3 тис. т, або 4,1 % від загального обсягу експорту переробної сфери АПК.

Також слід звернути увагу на експорт борошномельної продукції, частка якої в його загальній структурі є незначною і становить 1,8 %. Однак слід урахувати, що до 2007 р. ця галузь взагалі не була експортоорієнтованою. На думку експертів, для реалізації борошномельної продукції на зовнішніх ринках виробники повинні прикласти максимум зусиль, тому що на відповідному ринку оперують такі великі експортери, як Туреччина, Аргентина та країни ЄС. Але навіть в умовах чималої конкуренції Україна має потенційно добру можливість розширити ринки збуту. Так, керівник проекту «Борошно» холдингу «Урожай» С. Сакіркин на XII Міжнародній конференції «Зернова індустрія: переробка, нові ринки, інновації» запропонував звернути увагу на ринок Африки, обсяг споживання якого без урахування північних країн континенту становить від 1,8 до 2,3 млн т у рік. В іншому випадку на збільшення обсягу експорту, що становить понад 150 тис. т, не варто сподіватися, тому що сьогодні збільшення експорту борошномельної продукції має одиничний і хаотичний характер [7]. Що стосується виробництва продуктів харчування, то тут також спостерігаємо лідерство галузі з виробництва жирів і олій рослинного та тваринного походження [11].

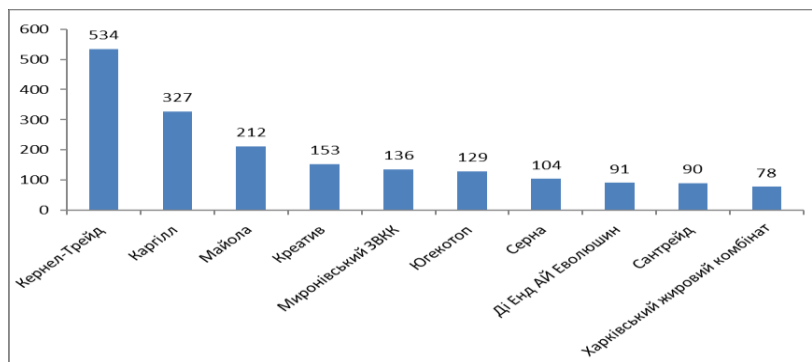

Рис. 1. Компанії найбільші українські експортери соняшникової олії у 2016 р., тис. т

Джерело: Аграрна біржа України, дані агропорталу «Latifundist».

Друге місце належить виробництву борошна та цукру. У 2016 р. виробництво цих видів продуктів становило 2 603 і 2 143 тис. т відповідно. У 2015 р. була виготовлена фактично однакова кількість борошна і цукру: обсяг виробництва борошна становив 2 595 тис. т, цукру – 2 586 тис. т. Таким чином, по виготовленню борошна спостерігаємо незначну, але все-таки тенденцію зростання виробництва, по цукру, навпаки, зниження.

Найбільшим виробником цукру в Україні є «Астара-Київ» (табл. 1), частка ринку якої становить 19,31 % [12]. За 2016 р. заводи компанії переробили 3 109 тис. т цукрових буряків та випустили 429,9 тис. т цукру.

Таблиця 1

Найбільші виробники цукру в Україні у 2016 р.

Пор. №	Найменування компанії	Кількість заводів	Частка ринку, %	Виробництво цукру, тис. т	Перероблено цукрових буряків, тис. т
1	«Астара-Київ»	7	19,31	429,9	3109
2	«UkrLandFarming»	2	9,33	207,7	1532
3	«Т-Цукор»	6	7,52	167,4	1455
4	«Укрпромінвест»	2	7,29	162,3	1089
5	«Радехоський цукор»	1	6,06	134,9	1083
6	«Кернел-Трейд»	3	5,36	119,4	918,8
7	«Панда»	3	4,53	100,9	789
8	«Подільські цукроварні»	3	3,12	69,4	513,4
9	Арофірма «Світанок»	2	3,07	68,4	486,1
10	Теофіпольський цукровий завод	1	2,99	66,5	538,4

Джерело: дані агропорталу «Latifundist».

Стабільність спостерігаємо щодо виробництва молочної продукції і яєць птиці. Протягом 10 років на території України в середньому за рік виробляють 1 879,44 тис. т молока, молочної продукції і яєць птиці. За даними національного агропорталу «Latifundist» [10], лідером у випуску молочної продукції в Україні є компанія «Данон-Юнімільк», виробництво якої у 2016 р. становило 133 тис. т (рис. 2).

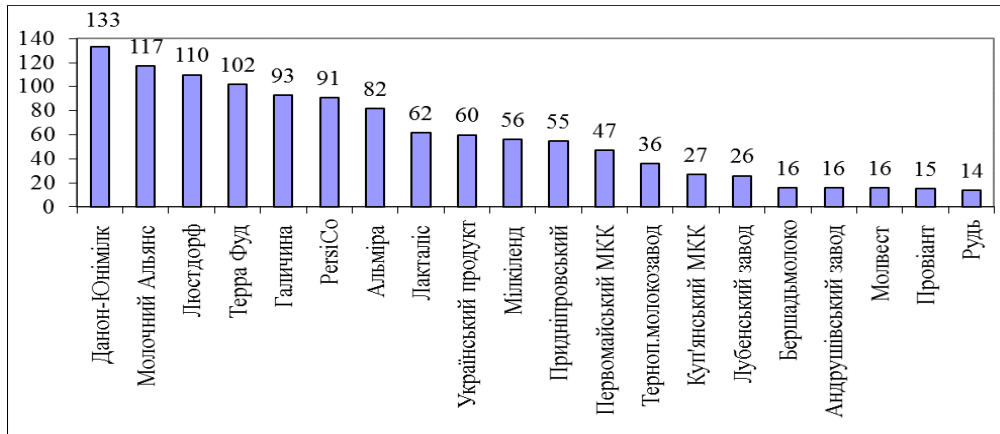

Рис. 2. Найбільші виробники молочної продукції України у 2016 р., тис. т

Джерело: дані агропорталу «Latifundist».

За перші вісім місяців 2017 р. спостерігаємо постійну динаміку росту основних видів продукції переробних галузей, і тільки у виробництві жирів і олій рослинного та тваринного походження з березня 2017 р. помічене різке падіння обсягу випуску (рис. 3) через неврожайність у зв'язку з несприятливими погодними умовами.

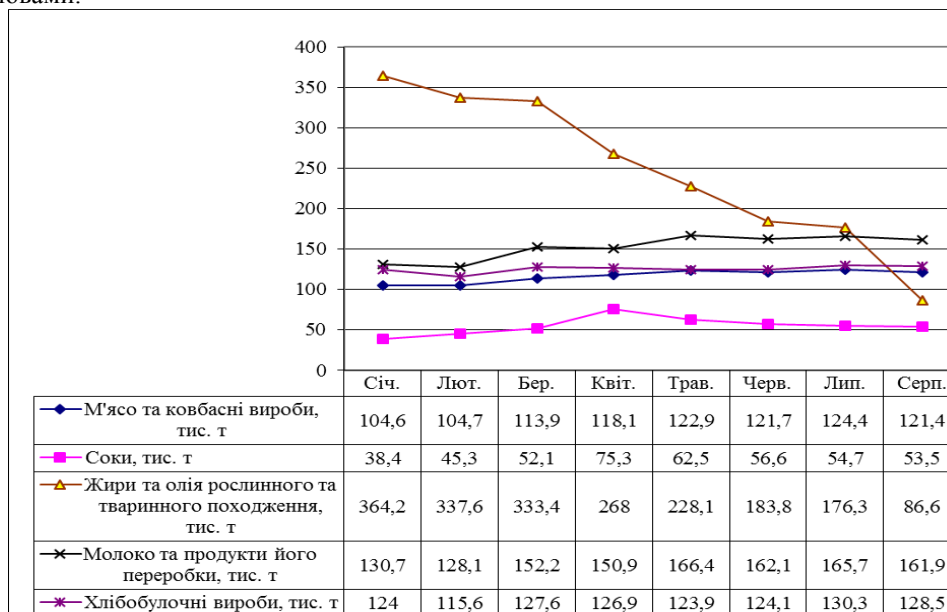

Рис. 3. Динаміка основних видів продукції переробних галузей АПК у 2017 р.

Джерело: Державна служба статистики України.

Починаючи з 2005 р., в аграрному секторі України спостерігаємо тенденцію до появи «великих гравців» (агрохолдингів), які присутні у всіх секторах аграрного бізнесу: сільськогосподарському виробництві, зберіганні, переробці, експорті через власні термінали [7]. Так, наприклад, у структурі галузі зберігання понад 30 % потужностей належить великим агрохолдингам, які, в першу чергу, призначені для зберігання «свого» врожаю. Згідно з даними, розміщеними на сайтах агрохолдингу «Хармелія» і національного агропорталу «Latifundist» [13], перше місце серед вертикально-інтегрованих компаній посідає агрохолдинг «UkrLandFarming», друге і третє – «Кернел» і «Миронівський хлібопродукт» відповідно (табл. 2).

Як показує практика, інтеграція сільськогосподарського виробництва дозволяє аграріям не лише контролювати якість і собівартість виробленої продукції, що підвищує їхню конкурентоспроможність, але й ставати більш привабливими для інвесторів і банків порівняно з іншими «гравцями» на аграрному ринку. Однак нині в Україні інвестиційний клімат є непривабливим, недостатньо прозорим, непослідовним і позбавленим відповідного державного регулювання.

Таблиця 2

Найбільші вертикально-інтегровані агрохолдинги України

№	Назва	Вид діяльності	Інвестиції, млн грн	Лідерство
1	«UkrLandFarming» (включаючи «Avangardo»)	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво (у тому числі насінництво) Молочне та м'ясне тваринництво Виробництво яєць і яєчних продуктів Виробництво цукру М'ясопереробка Зберігання і торгівля зерновими і технічними культурами Дистрибуція 	532	Лідер з виробництва зерна і яєць в Україні
2	«Кернел»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Експорт зернових Виробництво соняшникової олії Послуги зі зберігання зерна 	329	Лідер з виробництва й експорту соняшникової олії в Україні
3	«Миронівський хлібопродукт»	<ul style="list-style-type: none"> Промислове виробництво курятини Вирощування зернових і олійних культур Виробництво м'ясо-ковбасних виробів 	288,5	Лідер з виробництва м'яса птиці в Україні
4	«Астарта»	<ul style="list-style-type: none"> Виробництво цукру Рослинництво Тваринництво 	240	Лідер з випуску цукру-піску в Україні
5	«Харвіст»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво 	220	
6	«Агротон»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво Виробництво продуктів харчування (круп, борошна, хлібобулочних виробів і т.д.) 	209	
7	«Індустріальна компанія» молочна	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Молочне тваринництво Зберігання й переробка сільськогосподарських культур Переробка молока Картоплярство 	122,69	Входить до десятки найбільших виробників молока в Україні
8	«Приват-Агро»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво 	120	
9	«Дружба-Нова»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво 	110	
10	«Укрпромінвест»	<ul style="list-style-type: none"> Виробництво цукру Рослинництво 	96	
11	«KSG Agro»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво Насінництво Овочівництво Садівництво Переробка й виробництво продуктів харчування, енергетичних гранул і біопалива 	92	
12	«ВВ-Агро»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво 	85	
13	«Гленкор»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Трейдинг 	80	
14	«Нібулон»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Зберігання і доведення продукції до товарної кондиції Тваринництво Кормовиробництво Переробка (виробництво ковбасних виробів) Трейдинг 	79	
15	«Сварог Вест Груп»	<ul style="list-style-type: none"> Рослинництво Тваринництво Садівництво 	78,1	

Джерело: дані агропорталів «Latifundist», «Хармелія».

Експерти із сільського господарства (Міжнародний фонд Блейзера) рекомендують ряд заходів, які можуть поліпшити інвестиційну привабливість аграрного бізнесу України [15], а саме:

- забезпечення прозорості та передбачуваності аграрної політики;
- захист інвестицій, що передбачає гарантії прав оренди землі, прав на продукцію, доходи та прибуток, отримані в результаті інвестування;
- установлення оптимальних строків оренди, достатніх для ефективності інвестицій, які гарантують їхню стабільність і тривалість ведення бізнесу;
- пільговий режим оподаткування;
- зниження втручання в оперативну діяльність;

- розвиток інфраструктури аграрних регіонів;
 - активізація діяльності держави у сфері соціальних інвестицій і стратегічних досліджень в аграрному секторі.

Крім будівництва елеваторів, компанії заявили про плани з будівництва насінного заводу, збільшення виробництва цукру, молока, потужності переробки сої і под. (табл. 3). В умовах енергетичної залежності від джерел енергопостачання особливого значення набуває альтернативна енергетика, більш ефективне використання ресурсів, мінімізація споживання енергетичних ресурсів, використання енергоощадних технологій і технологій енергозаощадження. Тому багато агрохолдингів намагаються впровадити проекти з установки біогазового встаткування, або будівництва біогазових заводів. Наприклад, компанія «Миронівський хлібопродукт» ще у грудні 2012 р. на птахофабриці «Орель-Лідер» у Дніпропетровській обл. в тестовому режимі ввела в експлуатацію першу біогазову станцію. Її потужність становить 5 Мвт. Біогазова установка буде працювати на курячому посліді та відходах птахофабрики.

Таблиця 3

План розвитку бізнесу деяких українських агрохолдингів на найближчі три-п'ять років

Компанія	Напрямок діяльності	План розвитку
«UkrLandFarming»	Птахівництво	Будівництво заводу з виробництва яєчного порошку в Хмельницькій обл.
	М'ясне й молочне тваринництво	Будівництво п'яти комплексів з відгодівлі КРС у Рівненській обл. і двох молочних комплексів у Полтавській обл.
	Виробництво біопалива	Будівництво 30 біогазових заводів у 18 областях України загальною продуктивністю понад 750 млн м ³ біометану в рік
«Кернел»	Свинарство	Будівництво комплексу з виробництва свинини в Полтавській обл.
«Агротрейд»	Рослинництво	Будівництво насінного заводу в Харківській обл. (кукурудза, оліїсті культури)
«Астарта»	Виробництво цукру	Збільшення виробництва на 62 % – до 600 тис. т цукру в рік. Збільшення частки на українському ринку з 19 % у 2012 р. до 25-30 %
	Рослинництво	Збільшення потужності зі зберігання зернових до 800 тис. т Збільшення збору оліїстих культур на 127 % – до 1,5 млн т у рік. Збільшення збору цукрових буряків на 91 % – до 4 млн т
	Молочне тваринництво	Зростання виробництва молока більш ніж на 100 % – до 150 тис. т у рік
«Нібулон»	Рослинництво, трейдинг	Реалізація комплексної програми з підтримки та поліпшення технічного стану елеваторів і перевантажувальних терміналів Збільшення елеваторних потужностей до 2,5 тис. т одноразового зберігання
«Креатив»	Рослинництво	Збільшення потужності з переробки сої в 3,1 разу – до 270 тис. т у рік
«Миронівський хлібопродукт»	Виробництво курятини	Будівництво Вінницького птахокомплексу. Майбутній комплекс буде складатися з бройлерної птахофабрики (інкубатор, 38 майданчиків для вирощування, забійний цех), комбикормового заводу, олійнопресового заводу й інфраструктури, що обслуговує підприємство

Джерело: дані агрохолдингу «Хармелія».

Компанія «Екопрод» (заснована у 1996 р., основний вид діяльності – вирощування зернобобових і олійних культур, розведення великої рогатої худоби та свиней) уже дістала кошти від ЄБРР для реалізації будівництва й уведення в експлуатацію біогазового заводу потужністю 1,5 Мвт у Донецькій обл. Цей завод буде орієнтований не лише на потреби компанії, але й на енергоринок. Біогаз будуть виробляти з органічних відходів сільського господарства – соломи, кізків великої рогатої худоби, відходів від вирощування грибів, соняшнику, а також пташиного посліду.

Компанія «Кернел» на олійноекстракційних заводах використовує лузгу соняшнику як палива для виробництва пари й електроенергії для власних потреб, а також поставляє надлишки енергії місцевим співтовариствам. Як заявляє компанія, за останній фінансовий рік завдяки спалюванню лузги соняшнику було заощаджено 83 млн кубометрів природного газу. Крім цього, «Кернел» почала установку на одному зі своїх елеваторів дослідно-експериментального встаткування для сушіння й очищення зерна, яке буде працювати на луззі соняшнику замість природного газу, звичайно використовуваного в промисловості.

Таким чином, у результаті проведених досліджень можна зазначити:

1. Завдяки використанню інноваційних технологій переробна сфера аграрного сектора економіки України може стати одним з основних джерел підвищення економічного росту країни.
2. Частка переробної галузі АПК України в загальному обсязі експорту має тенденцію росту. Основну частину з виробництва, реалізації й експорту в переробній галузі аграрного сектора займає виготовлення жирів і олії рослинного і тваринного походження.
3. Великими «гравцями» агросектора, у тому числі й переробної галузі АПК, стають агрохолдинги:
4. «UkrLandFarming» – лідер з виробництва зерна і яєць в Україні;
5. «Кернел» – лідер з виробництва й експорту соняшникової олії в Україні;
6. «Миронівський хлібопродукт» – лідер з виробництва м'яса птиці в Україні;
7. «Астарта» – лідер з випуску цукру-піску в Україні.

Об'єднання в агрохолдинги дозволяє компаніям не лише контролювати якість і собівартість продукції, що випускається, але й підвищує ймовірність одержання кредитних ресурсів.

Оскільки інфраструктура АПК вимагає ремонту й реконструкції, для мінімізації споживання енергоресурсів деякі з агрохолдингів почали використовувати біопаливо [18].

Аграрний бізнес України, зокрема його переробний сектор, відчуває дефіцит кредитних ресурсів, але, незважаючи на наявні ризики, АПК України є інвестиційно привабливим бізнесом.

Висновки. Проведене дослідження тенденцій розвитку підприємств України та теоретико-методологічних засад управління інших агропідприємств свідчить, що всебічний інноваційний розвиток вітчизняного АПК з метою виходу на світові ринки продресурсів – пріоритетні напрямки розвитку економіки України. Останнім часом спостерігається тенденція розвитку переробних підприємств АПК на основі територіально-організаційного укрупнення – формуванню холдингів, корпорацій, тощо, а також завдяки впровадженню та ефективному управлінню ІІ, яке повинно базуватися на основі відповідних методів економіко-математичного моделювання та оптимізації процесів прийняття рішень. Шляхом оптимізації управління ІІ на основі методів економіко-математичного моделювання, переробні підприємства АПК можуть істотно збільшити виробництво продукції, покращити її якість, досягти необхідної стабільності в результаті зменшення впливу несприятливих природнокліматичних умов, істотно підвищити продуктивність праці, забезпечити економію сільськогосподарської сировини, ресурсів, а також зменшити негативний вплив на екологію довкілля. Завдяки широкому використанню ІІ, переробна сфера аграрного сектора економіки України може стати одним з основних джерел підвищення економічного зростання країни та добробуту громадян.

Література

1. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” [Електронний ресурс] : 04.03.2015 № 213-р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-p/ed20150304>.

2. Babenko V. O. Forming of informatization strategic prospects for Ukraine in conditions of world economy globalization / V. O. Babenko, V. O. Petuhova, A. S. Perepelitsia // Scientific Bulletin of Polissia. – 2017. – № 2 (10). V. 1. – P. 24-34. – DOI:10.25140/2410-9576-2017-1-2(10)-24-34

3. Бабенко В.О. Інформаційне забезпечення та моделювання оптимізації гарантованого результату управління інноваційними технологіями на підприємствах АПК / В.О. Бабенко // Науково-практичний журнал «Агросвіт». – ТОВ «ДКС центр», 2012. – № 14. – С. 10-18.

4. Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли (ЮНСИТРАЛ) / Министерство экономического развития Российской Федерации Портал внешнеэкономической информации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ved.gov.ru/unsitral>.

5. Babenko V. The place and perspectives of Ukraine in international integration space / Vitalina Babenko, Maryna Pasmor, Juliia Pankova, Mykhailo Sidorov // Problems and Perspectives in Management. – 2017. – Volume 15, Issue 1. – P. 80-92. – DOI 10.21511/ppm.15(1).2017.08

6. Внедрение новых технологий: вызовы для украинских компаний: материалы круглого стола [Электронный ресурс] / Агрохолдинг «Хармелия». – 2016, 29 июля. – Режим доступа : <http://www.harmelia.com/2013/07/29>.

7. Експорт. Частка аграрного сектора у загальному обсязі експорту України: Статистична інформація [Електронний ресурс] / Держ. служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Новости компании агросектора. Отчеты [Электронный ресурс] / Агрохолдинг «Хармелия». – 2016, янв. – Режим доступа : <http://www.harmelia.com>.

9. Експорт. Товарна структура зовнішньої торгівлі України: Статистична інформація [Електронний ресурс] / Держ. служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Рейтинги: Топ 10 «аграрных королей» Украины [Электронный ресурс] / Нац. агропортал Latifundist. – 2013, 8 авг. – Режим доступа : <http://latifundist.com/novosti>.

11. Рейтинги: Топ 10 экспортеров подсолнечного масла в 2016 г. [Электронный ресурс] / Нац. агропортал Latifundist. – 2016, дек. – Режим доступа : <http://latifundist.com/novosti>.

12. Рейтинги: Топ 10 крупнейших производителей сахара в 2016 г. в Украине [Электронный ресурс] / Нац. агропортал Latifundist. – 2016, дек. – Режим доступа : <http://latifundist.com/novosti>.

13. Рейтинги: Топ 20 производителей молочной продукции в 2016 г. [Электронный ресурс] / Нац. агропортал Latifundist. – 2016, дек. – Режим доступа : <http://latifundist.com/novosti>.

14. Рейтинги: Топ 8 инвестиций ЕБРР в украинский АПК 2016 г. [Электронный ресурс] / Нац. агропортал Latifundist. – 2016, 15 дек. – Режим доступа : <http://latifundist.com>.

15. Бабенко В.О. Дослідження стратегічних перспектив розвитку інтеграційних процесів України у глобальній системі міжнародної торгівлі / В.О. Бабенко, В.О. Петухова, М.В. Сідоров // Технологический аудит и резервы производства : международный научный журнал. – 2016. – № 3/5 (29). – С. 41-48.

16. Бабенко В. О. Розвиток інтеграційних процесів України та країн-членів БРІКС в умовах глобалізації / В. О. Бабенко // Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_3_3.

17. Сідоров В. І. Торгово-економічна складова регіональних економічних процесів в умовах глобалізації / В. І. Сідоров, В. О. Бабенко, М. С. Пасмор // «Бізнес Інформ». – ВД «ІНЖЕК». – 2016. – № 6. – С. 31–37.

18. Бабенко В.О. Інформаційне забезпечення та моделювання оптимізації гарантованого результату управління інноваційними технологіями на підприємствах АПК / В.О. Бабенко // Агросвіт : науково-практичний журнал / ТОВ «ДКС центр». – 2012. – № 14. – С. 10-18.

References

1. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z vykonannia Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy ta Stratehii staloho rozvytku "Ukraina-2020" [Elektronnyi resurs] : 04.03.2015 № 213-r. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-r/ed20150304>.

2. Babenko V. O. Forming of informatization strategic prospects for Ukraine in conditions of world economy globalization / V. O. Babenko, V. O. Petuhova, A. S. Perepelitsia // Scientific Bulletin of Polissia. – 2017. – № 2 (10). V. 1. – P. 24-34. – DOI:10.25140/2410-9576-2017-1-2(10)-24-34

3. Babenko V.O. Informatsiine zabezpechennia ta modeliuвання optymizatsii harantovanoho rezultatu upravlinnia innovatsiinykh tekhnolohiiamy na pidpriemstvakh APK / V.O. Babenko // Naukovo-praktychnyi zhurnal «Ahrosvit». – TOV «DKS tsentr», 2012. – № 14. – S. 10-18.

4. Komysyia Orhanyzatsy Obedynennykh Natsyi po pravu mezhdunarodnoi torhovly (ІuNSYTRAL) / Mynysterstvo ekonmycheskoho rozvytyia Rossyiskoi Federatsyy Portal vneshneekonomycheskoi informatsyy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://www.ved.gov.ru/unsitral>.

5. Babenko V. The place and perspectives of Ukraine in international integration space / Vitalina Babenko, Maryna Pasmor, Juliia Pankova, Mykhailo Sidorov // Problems and Perspectives in Management. – 2017. – Volume 15, Issue 1. – P. 80-92. – DOI 10.21511/ppm.15(1).2017.08

6. Vnedrenye novykh tekhnolohiy: vyzovy dlia ukraïnskykh kompaniy: materyaly kruhloho stola [Elektronnyi resurs] / Ahrokhodnyh «Kharmeliya». – 2016, 29 yuliia. – Rezhym dostupa : <http://www.harmelia.com/2013/07/29>.

7. Eksport. Chastka ahramnoho sektora u zahalnomu obsiazi eksportu Ukrainy: Statystychna informatsiia [Elektronnyi resurs] / Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Novosti kompaniy ahrosektora. Otchety [Elektronnyi resurs] / Ahrokhodnyh «Kharmeliya». – 2016, yanv. – Rezhym dostupa : <http://www.harmelia.com>.

9. Eksport. Tovarna struktura zovnishnoi torhivli Ukrainy: Statystychna informatsiia [Elektronnyi resurs] / Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Reitynhy: Top 10 «ahramnykh korolei» Ukrainy [Elektronnyi resurs] / Nats. ahroportal Latifundist. – 2013, 8 avh. – Rezhym dostupa : <http://latifundist.com/novosti>.

11. Reitynhy: Top 10 eksporterov podsolnechnoho masla v 2016 h. [Elektronnyi resurs] / Nats. ahroportal Latifundist. – 2016, dek. – Rezhym dostupa : <http://latifundist.com/novosti>.

12. Reitynhy: Top 10 krupneishykh proyzvodytelei sakhara v 2016 h. v Ukrainy [Elektronnyi resurs] / Nats. ahroportal Latifundist. – 2016, dek. – Rezhym dostupa : <http://latifundist.com/novosti>.

13. Reitynhy: Top 20 proyzvodytelei molochnoi produktsyy v 2016 h. [Elektronnyi resurs] / Nats. ahroportal Latifundist. – 2016, dek. – Rezhym dostupa : <http://latifundist.com/novosti>.

14. Reitynhy: Top 8 ynvestytsiy EBRR v ukraïnskyi APK 2016 h. [Elektronnyi resurs] / Nats. ahroportal Latifundist. – 2016, 15 dek. – Rezhym dostupa : <http://latifundist.com>.

15. Babenko V.O. Doslidzhennia stratehichnykh perspektyv rozvytku intehratsiinykh protsesiv Ukrainy u hlobalnii systemi mizhnarodnoi torhivli / V.O. Babenko, V.O. Petukhova, M.V. Sidorov // Tekhnolohycheskyi audyt y rezervy proyzvodstva : mezhdunarodnyi nauchnyi zhurnal. – 2016. – № 3/5 (29). – S. 41–48.

16. Babenko V. O. Rozvytok intehratsiinykh protsesiv Ukrainy ta krain-chleniv BRIKS v umovakh hlobalizatsii / V. O. Babenko // Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Serii: Ekonomichni nauky. – 2016. – № 3. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_3_3.

17. Sidorov V. I. Torhovo-ekonomichna skladova rehionalnykh ekonomichnykh protsesiv v umovakh hlobalizatsii / V. I. Sidorov, V.O. Babenko, M. S. Pasmor // «Biznes Inform». – VD «ІNZhEK». – 2016. – № 6. – С. 31–37.

18. Babenko V.O. Informatsiine zabezpechennia ta modeliuвання optymizatsii harantovanoho rezultatu upravlinnia innovatsiinykh tekhnolohiiamy na pidpriemstvakh APK / V.O. Babenko // Ahrosvit : naukovo-praktychnyi zhurnal / TOV «DKS tsentr». – 2012. – № 14. – S. 10-18.

Рецензія/Peer review : 05.05.2018

Надрукована/Printed : 30.05.2018

Рецензент: д. е. н., проф. Васильківський Д. М.